

підприємства, містити повну картину про стан земельних ресурсів та технологічних можливостей в ході виробництва органічної продукції. При чому слід зазначити, що найбільше значення для забезпечення процесу ефективності процесів відтворення в економіці сільськогосподарських підприємств має не стільки наявність ресурсів, скільки їх оптимальна, для вирішення задач, які стоять перед підприємством, комбінація.

Застосування органічних методів землеробства є своєчасним та актуальним на даний момент занепаду аграрного виробництва. Перехід до органічного виробництва відбудеться безболісно і дозволить відтворити процеси виробництва та підвищити його ефективність в більшості господарств з низьким рівнем ресурсного забезпечення.

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ФАКТОРИ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ МОЛОКА ТА МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

БУРА Н.В., СТУДЕНТ,*

*ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Україна за рахунок сприятливих агрокліматичних умов має значний потенціал для розвитку агропромислового комплексу як у галузі рослинництва та продуктів його переробки, так і у сфері тваринництва та виробництва молока і молочних продуктів.

В Україні є достатній потенціал для нарощування обсягів виробництва молочної продукції та її експорту, однак через відсутність сировинної бази його можна втратити. Вже нині переробні підприємства змушені тісно конкурувати за сировинну базу.

Якщо судити з висловлень наших чиновників, політиків та деяких повідомлень преси, може скластися враження, що в нашій країні молочну галузь уже поховали, корови «пішли під ніж», а молоко, сири та іншу продукцію, яка ще є на полицях магазинів, роблять виключно з імпортного сухого молока та пальмової олії. Зрозуміло, не все так погано. І корови дояться, і далеко не всі виробники фальсифікують продукти. Понад те, у контексті розвитку світового

** Науковий керівник – Красноурюцький О.О., к.е.н., доцент*

ринку молока перспективи молочної галузі в Україні за певних умов видаються дуже навіть оптимістичними. Щорічне світове збільшення виробництва молока становить 1,3%, що, правда — попит зростає набагато швидше: на 3—4% [1].

В останні роки на ринку молочних продуктів склалася несприятлива ситуація, яка викликана чотирма факторами: 1) зменшенням виробництва молока в країні; 2) нестабільною ціновою ситуацією, яка не задовольняє як виробників молока, так і його переробників; 3) недосконалістю державного регулювання ринку молока та молочних продуктів; 4) зниженням якості молока.

Через відсутність протягом останніх років послідовної державної політики на молочному ринку виробництво молока стало збитковим, а більшість молокопереробних підприємств мають від'ємну рентабельність. Поголов'я корів в усіх категоріях господарств України за період 1990-2009 рр. зменшилось на 67% і на 1 січня 2010 року становило лише 2,74 млн. голів [2]. В умовах скорочення загальної чисельності корів, особливо у суспільному секторі, виробляти достатню кількість якісного молока і продуктів його переробки вкрай складно. Але поряд з дією негативних факторів є і стимулюючий, а саме – ціна якісного молока. Дія цього фактора вже стала запорукою для збільшення виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах у 2009 році, який став переломним для молочної галузі. Протягом серпня-вересня 2010 року закупівельні ціни на молоко зросли (залежно від сорту) на 12-20% [2]. Скоро це позначиться на роздрібній вартості молочних продуктів. Одна з причин – аномальна літня спека як в Україні, так і в Росії, де спостерігається аналогічний стрибок цін. Через посуху виникли серйозні проблеми з кормами, і в результаті значно знизилась надоя.

За інформацією ради директорів Співки молочних підприємств, в деяких регіонах закупівельна ціна на молоко від населення успішно перестрибнула позначку в 3 грн./л, а від великих виробників – 4,3 грн./л, що практично відповідає показникам Євросоюзу. Ситуація пояснюється ще й тим, що дефіцит сировини змушує молокопереробні підприємства активно імпортувати її. Прогнозується, що до кінця року в Україні усі молочні продукти подорожчають не менше ніж на 10-15% [2]. В Україні в осінньо-зимовий період традиційно відзначається дефіцит сировини, що і призводить до зростання цін.

Український клуб аграрного бізнесу прогнозує зростання закупівельних цін на рівні щонайменше 5% за місяць – до кінця 2010 року [2]. На думку фахівців цієї асоціації, це пов'язано як із сезонним скороченням виробництва, так і з надзвичайно високим попитом з боку переробних підприємств, які працюють не тільки на внутрішній ринок, а й на експорт.

Справді, виробництво молока в Україні продовжує згортатися (насамперед за рахунок господарств населення). Для подальшого подорожчання є цілий ряд чинників. Виробники застерігають: незабаром молоко може стати дефіцитним продуктом. Причиною цього є реформованість механізму надання державних дотацій виробникам м'яса та молока, розмір яких несуттєво впливає на результативність виробничої діяльності. Ще більшою мірою це загостриться в контексті прийняття нового Податкового кодексу.

Слід нагадати, що в квітні Верховна Рада ухвалила закон «Про державний бюджет на 2010 рік», де передбачила механізм датування виробників молока та м'яса у розрахунку на одну корову, що була в наявності на 1 січня цього року. Та згодом парламент ухвалив перенести впровадження цього механізму на 2011 рік, відновивши порядок датування аграріїв через акумулювання ПДВ при продажу молока і м'яса переробним підприємствам.

Більшість дослідників погоджуються з тим, що інтенсифікація є основною умовою підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробництва молока. Висока ефективність інтенсифікації досягається, якщо вона здійснюється комплексно. Важливим напрямом інтенсифікації молочного скотарства є збереження і подальший розвиток крупних спеціалізованих молочних господарств. Дана галузь володіє меншою в порівнянні з іншими галузями гнучкістю, що в умовах нестабільних цін на ресурси та готову продукцію робить виробництво молока ризикованим заняттям для фермерів, особливо при скороченні державної підтримки у формі субсидій та дотацій.

Література.

1. Козак О.А. Основні тенденції розвитку світового ринку молока та молочної продукції. // Економіка АПК. – 2007. - № 3
2. Лукашин Ю. Молочний дефіцит // тижневик «Земля 2000». – 2010. - №37., с 5.
3. Зимовець В.Н. Економічні проблеми розвитку виробництва та ринку молочної продукції // Економіка АПК. – 2002. - №5. – С.128-134.